

Trnavské právnické dny 2012: Hodnotový systém práva a jeho reflexe v právní teorii a praxi

Ve dnech 20. a 21. září 2012 se v Trnavě konala velká mezinárodní konference Trnavské právnické dny 2012 (*Dies Iuris Tyravnienses 2012*). Letos, kdy se Trnavské právnické dny konaly podruhé, znělo téma konference Hodnotový systém práva a jeho reflexe v právní teorii a praxi.

Konferenci se zúčastnili přednášející ze všech právnických fakult na Slovensku a v České republice a řada akademických pracovníků z Polska, jakož i dalších evropských zemí. Na konferenci vystoupili rovněž představitelé právní praxe, zejména soudci, a dále studenti doktorského studia.

Dvoudenní program konference byl rozdělen do dvou částí, přičemž první den proběhlo v historické budově současné lékařské fakulty Trnavské univerzity plenární zasedání, druhý den pak v budově právnické fakulty jednání v sekcích. Plenární zasedání proběhlo pod vedením *prof. JUDr. Dr. h. c. Petera Blaha, CSc.* (Trnavská univerzita), který rovněž vystoupil v závěru s referátem věnovaném morálce, právu a politické moci, a to jednak z hlediska právní teorie, jednak na pozadí římskoprávních tradic. V referátu připomněl zejména pohledy římských právníků na problematiku vztahu práva a morálky, což je jedno z věčných témat právní filosofie.

V úvodu konference účastníky přivítala děkanka fakulty *prof. JUDr. Helena Barancová, DrSc.* a rektor Trnavské univerzity *prof. doc. JUDr. Marek Šmid, Ph.D.* Oba rovněž vystoupili se svými příspěvky v rámci úvodního dne konference. Prof. Barancová hovořila o lidské důstojnosti, kdy zdůraznila zejména její význam v současných katalozích základních práv a její význam pro prosazování práv sociálních. Prof. Šmid se věnoval podstatě institutu svobody svědomí, tedy tématu souvisejícímu se vztahem státu a církvi. Argumentoval přitom ve prospěch ochrany této svobody zakotvené v bilaterálních smlouvách mezi Slovenskou republikou a církvemi.

V dopoledním bloku konference vystoupila dále *prof. JUDr. Alexandra Krsková, CSc.* (Trnavská univerzita), jejíž referát s názvem Respekt k normám jako základ řádu a podmínka snesitelného života, se nesl v duchu kritiky současných poměrů charakterizovaných jako úpadek hodnot a obecné zhoršení morálního prostředí.

Dále vystoupila předsedkyně Nejvyššího soudu ČR *JUDr. Iva Brožová* s příspěvkem Hodnotová nazírání na právo / pojem práva. V příspěvku se věnovala hledání podstaty práva ve vazbě na hodnotový řád. Připomněla rovněž některá významná rozhodnutí Ústavního soudu ČR, v nichž se objevují non-pozitivistické pohledy na právo.

JUDr. Eduard Bárány, DrSc. z Ústavu státu a práva Slovenské akademie věd přednesl příspěvek s názvem Ústava jako idealizovaný obraz veřejného života. Zdůraznil, že ústava plní kromě normativní funkce rovněž roli nositele idejí, v níž se zrcadlí představy společnosti o tom, co je dobré. Přestože řadu společenských fenoménů ponechává ústava neřešených, jde o to, aby její text byl široce akceptovatelný.

Posledním dopoledním přednášejícím byl *prof. dr. hab. Wojciech Dajczak* z Právnické fakulty Univerzity Adama Mickiewicze v Poznani. Jeho referát se týkal pojmu přirozeného charakteru smlouvy (*natura contractus*) v právní argumentaci občanského práva. Pojem *natura contractus* se objevuje ve druhém století n. l. a podle referujícího je tento pojem odlišný od pojmu *naturalia negotii*, neboť v sobě zahrnuje rovněž požadavek efektivity smlouvy.

V odpoledním programu vystoupil *prof. Ing. JUDr. Mgr. Alexander Bělohlávek, CSc.* s tématem Základní právní hodnoty jako ordre public v mezinárodním právu procesním. Připomněl pojem veřejného pořádku jakožto jeden z projevů hodnot v mezinárodním právu procesním. Upozornil, že jde o procesní mechanismus proti zneužití práva a dále projev suverenity státu.

Z oblasti mezinárodního práva soukromého vystoupil na konferenci *prof. jur. dr. Michael Bogdan, B.A., LL.M.* z Právnické fakulty Univerzity v Lundu. Pokusil se vyvrátit všeobecně přijímanou tezi, že mezinárodní právo soukromé nemá žádné hodnoty, neboť se jedná o soubor čistě technických, kolizních norem. Proti tomuto tzv. deficitu sociálních hodnot v mezinárodním právu soukromém staví tezi o kolizněprávní spravedlnosti, tedy racionálním a spravedlivém základu kolizních norem.

Prof. JUDr. Jan Hurdík, DrSc. (Právnická fakulta Masarykovy univerzity v Brně) hovořil na téma hodnotových změn ve struktuře právního vztahu. Diskutoval pojetí právního vztahu v novém občanském zákoníku v České republice. Právní vztahy jsou podle prof. Hurdíka obecně odrazem společenských vztahů, které se v posledních letech výrazně mění.

Doc. JUDr. Soňa Košičiarová, Ph.D. mim. prof. (Právnická fakulta Trnavské univerzity) promluvila na téma ochrany ústavních hodnot a svobod ve veřejné správě. Hovořila o různých principech správního práva v ústavě, jakož i o požadavcích, které na veřejnou správu klade právo EU a judikatura Evropského soudu pro lidská práva.

Prof. JUDr. Ivo Telec, CSc. (Právnická fakulta Masarykovy univerzity v Brně) přednesl referát Politická svoboda a duševní vlastnictví. Zmínil odmítnutí Obchodní dohody proti padělatelství (ACTA) v Evropském parlamentu i demonstrace, které její ratifikační proces doprovázely v řadě států. Kriticky hodnotil argumenty některých skupin ve prospěch uvolnění práv duševního vlastnictví k určitým dílům. Film či hudební skladbu totiž není možné dle referujícího zařadit pod pojem informace, jejichž šíření by mělo být svobodné.

Prof. JUDr. Ladislav Voják, CSc. (Právnická fakulta Masarykovy univerzity v Brně) hovořil o sociální doktríně předmnichovského Československa. Připomněl základ této doktríny vycházející z díla T. G. Masaryka. Přestože tato politika utrpěla tvrdý zásah v době ekonomické krize a následně očekávání války, první Československá republika se jí nikdy neztrácela.

Druhý den konference se uskutečnila jednání celkem jedenácti sekcí z různých právních odvětví. Tematicky byly sekce zaměřeny na hlavní téma konference, tedy projevy hodnotového systému v právu. Během jednotlivých sekcí konference bylo naplánováno více než 200 referátů.

Na teoretickoprávní sekci, jejímž tématem byla hodnotová východiska v procesu aplikace práva, zaznělo osm příspěvků, vzhledem k tomu, že ne všichni účastníci se dostavili. Nižší počet referujících však byl vyvážen diskusí po každém z referátů, kterou moderoval předsedající sekce *prof. JUDr. Jozef Prusák, CSc.* Z řečníků prvního dne se sekce zúčastnil rovněž *JUDr. Eduard Bárany, DrSc.* V sekci zazněly referáty z poměrně mnoha oblastí právní teorie, řada z nich se orientovala na popis hodnotového pluralismu současné společnosti, což bylo také tématem většiny diskusí.

Výstupem konference by měly být sborníky či kolektivní monografie vydané předsedajícími jednotlivých sekcí, v nichž budou prezentované hlavní teze autorů dále rozpracovány. Konference splnila svůj účel, když přinesla setkání a výměnu výsledků vědeckého zkoumání velkého množství příslušníků zejména akademické sféry z několika zemí. Věřím, že již nyní se mnozí z účastníků těší na její další ročník.

Tato zpráva z konference vznikla v rámci grantu Grantové agentury ČR č. P408/12/1255 s názvem „Klíčové pojmy ústavní teorie v čase paradigmatických změn“.

JUDr. Pavel Ondřejek, Ph.D.

Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Konference „Výzvy pro Mezinárodní trestní soud: 10 let činnosti ICC“

Dne 9. října 2012 se pod záštitou Ministerstva zahraničních věcí ve spolupráci s Národní skupinou pro implementaci mezinárodního humanitárního práva konala v Černínském paláci v Praze odborná konference u příležitosti výročí deseti let činnosti Mezinárodního trestního soudu.

Konference nabídla mnoho zajímavých témat rozdělených do dvou konferenčních panelů. Zúčastnila se jí řada odborníků z praxe, a to jak soudců a státních zástupců, tak i zástupců různých ministerstev, zejména Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva spravedlnosti a Ministerstva obrany.